

Vinstonas Čerčilis. Jungtinių Europos Valstijų propaguotojas

Vinstonas Čerčilis
(Winston Churchill) 1874 - 1965 m.

Buvęs karininkas, karo žurnalistas ir Didžiosios Britanijos Ministras Pirmininkas (1940–1945 ir 1951–1955 m.) V. Čerčilis buvo vienas pirmųjų, raginusių sukurti „Jungtines Europos Valstijas“. Po Antrojo pasaulinio karo jis buvo įsitikinęs, kad užtikrinti taiką galima tik suvienijus Europą. Jis siekė visiems laikams išrauti Europos nacionalizmo šaknis ir baigti karus, kurie Europai padarė tiek žalos.

Pasimokęs iš istorijos, V. Čerčilis suformulavo išvadas, kurias 1946 m. paskelbė Ciuricho universitete sakydamas garsiąją „kalbą akademiniam jaunimui“: „Per kelerius metus Europą galima padaryti <...> laisvą ir <...> laimingą. Reikia atgaivinti Europos tautų šeimą, bent jau tokią, kokią galime, ir suteikti jai tokią struktūrą, kuri sudarytų sąlygas jai gyventi taikiai, saugiai ir laisvai. Turime sukurti kažką panašaus į Jungtines Europos Valstijas.“

Taigi antihitlerinės koalicijos vedlys tapo aktyviu kovotoju dėl Europos.

Vinstonas Čerčilis taip pat garsėjo kaip dailininkas ir rašytojas – 1953 m. jam suteikta Nobelio literatūros premija.

Ankstyvieji gyvenimo metai

Vinstonas Čerčilis gimė 1874 m. lapkričio 30 d. aristokratiškoje kilmingų Marlboro kunigaikščių giminei priklausančioje Spenserių Čerčilių šeimoje, bet jo motina buvo gimusi Amerikoje. Praleidęs vaikystę išskirtinėje aplinkoje, 1888 m. V. Čerčilis pradėjo mokytis prestižinėje Londono Harou berniukų mokykloje. Nebuvo labai pažangus mokinys, todėl mokyklos nemėgo.

1893 m. baigęs mokyklą, iš trečio karto išlaikė stojamąjį egzaminą į Sandherste buvusią Karališkąją karo akademiją. Baigęs akademiją, pradėjo karo tarnybą ir kitus penkerius metus dalyvavo mūšiuose trijuose žemynuose, buvo apdovanotas keturiais medaliais ir Nuopelnų ordinu, parašė penkias knygas ir buvo išrinktas į parlamentą, – visą tai pasiekė dar nesulaukęs 26 metų.

Politinė karjera

Tarnaudamas Didžiosios Britanijos kariuomenėje, V. Čerčilis taip pat dirbo laikraščio korespondentu. Rašė apie Būrų karą Pietų Afrikoje ir pats pateko į laikraščių antraštes, kai pabėgo iš tos šalies karo belaisvių stovyklos. 1900 m. grįžo į Angliją pradėti politinės karjeros. Buvo išrinktas į parlamentą ir įvairiuose ministrų kabinetuose ėjo vidaus reikalų ministro ir pirmojo admiraliteto lordo (už karinį jūrų laivyną atsakingo ministro) pareigas. 1915 m., žlugus vienai karinei kampanijai, buvo priverstas atsistatydinti. Nusprendė vėl įstoti į kariuomenę ir Prancūzijos apkasuose vadovavo karališkųjų škotų šaulių šeštojo bataliono vyrams. 1917 m. sudarius naują vyriausybę, tapo ginkluotės ministru. Iki 1929 m. V. Čerčilis įvairiais metais užėmė visus svarbiausius ministrų postus, išskyrus užsienio reikalų ministro.

1929 m. jis atitolo nuo savo – konservatorių – partijos. Prasidėjo V. Čerčilio gyvenimo laikotarpis, žinomas kaip „nemalonės metai“. Jis tęsė rašytojo veiklą ir parašė labai daug straipsnių ir knygų, kurios buvo noriai leidžiamos. V. Čerčilis buvo vienas iš nedaugelio žmonių, didėjančią Hitlerio pavojingumą suvokusių gerokai prieš Antrojo pasaulinio karo pradžią, ir pirmasis išreiškęs savo susirūpinimą.

1948 m. Hagoje, Europos kongrese, sakydamas kalbą V. Čerčilis rodo pergalės ženklą.

Antrasis pasaulinis karas

1939 m. V. Čerčilio pranašystės išsipildė – prasidėjo Antrasis pasaulinis karas. 1940 m. jis tapo ministru pirmininku ir vadovavo Didžiąjai Britanijai sunkiais karo metais, savo įkvėpiančiomis kalbomis žadindamas britų tautos viltį ir ryžtą. Jo griežtas atsisakymas pripažinti pralaimėjimą ar derėtis su naciais paskatino britus pasipriešinti, ypač karo pradžioje, kai Didžioji Britanija viena aktyviai priešinosi Hitleriui. Vis dėlto pasibaigus karui V. Čerčilis pralaimėjo rinkimus. Tačiau jis neprarado gebėjimo teisingai suprasti, kaip pakryps ateities įvykiai, ir tai įrodė Fultone, Misūrio valstijoje, jo pasakyta garsioji kalba apie sovietinių komunistų grėsmę, kurioje jis pavartojo gerai žinomą posakį apie „geležinę uždangą“.

„Jungtinės Europos Valstijos“

1946 m. V. Čerčilis Ciuricho universitete pasakė kitą garsią kalbą, kurioje propagavo „Jungtines Europos Valstijas“, ragindamas europiečius nusigręžti nuo praeities baisumų ir žvelgti į ateitį. Jis pareiškė, kad Europa negali sau leisti ir toliau tempti praeities žaizdų sukurstytos neapykantos ir keršto naštos ir kad pirmasis žingsnis atgaivinant Europos teisingumo, gailestingumo ir laisvės „šeimą“ būtų „sukurti kažką panašaus į Jungtines Europos Valstijas. Tik taip šimtai milijonų sunkiai dirbančių žmonių galės atgauti paprastus džiaugsmus ir viltis, dėl kurių verta gyventi“.

Europos Taryba

Paraginęs sukurti Jungtines Europos Valstijas, V. Čerčilis vienas pirmųjų ėmė propaguoti Europos integraciją, kuri neleistų pasikartoti dviejų pasaulinių karų žiaurumams, ir paragino visų pirma sukurti Europos Tarybą. 1948 m. į Hagoje surengtą didįjį Europos kongresą, kurio garbės pirmininkas buvo V. Čerčilis, susirinko 800 delegatų iš visų Europos šalių.

Taip 1949 m. gegužės 5 d. buvo įsteigta Europos Taryba, kurios pirmajame posėdyje dalyvavo pats V. Čerčilis. Jo raginimą imtis veiksmų galima vertinti kaip skatinimą siekti tolesnės integracijos – dėl to susitarta 1955 m. vykusioje Mesinos konferencijoje, o dar po dvejų metų buvo priimta Romos sutartis. Mintį suformuoti „Europos kariuomenę“, kuri gintų žemyną ir suteiktų tam tikrų galių Europos diplomatijai, pirmasis taip pat išskėlė V. Čerčilis. Be to, 1959 m. buvo įsteigtas Europos Žmogaus Teisių Teismas — praėjus dešimtmečiui nuo to laiko, kai V. Čerčilis pirmą kartą išskėlė šią idėją.

Teikęs europiečiams įkvėpimą, telkusį juos bendrai kovai su nacizmu ir fašizmu, Vinstonas Čerčilis tapo varomąja Europos integracijos jėga ir aktyviu kovotoju dėl jos.